

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

เจดีย์ชเวดากอง ตำนานพระธาตุประจำปีมะเมีย

มหาเจดีย์ชเวดากอง ตั้งอยู่ ณ เมืองย่างกุ้ง สูง ๙๙ เมตร นับเป็นมหาเจดีย์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของพม่า จนมีชื่อเสียงแพร่หลายเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก และเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของพม่า

ชาวพม่าเชื่อกันว่า เจดีย์ชเวดากอง สร้างขึ้นในช่วงสมัยพุทธกาลหรือเมื่อราว ๒,๕๐๐ ปี ล่วงมาแล้ว และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์มาเป็นระยะ ๆ แต่จากรูปทรงทางสถาปัตยกรรม และศิลปะของเจดีย์ชเวดากอง นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีสันนิษฐานว่า เจดีย์ชเวดากอง น่าจะสร้างขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ ๖ - ๑๐ มีการต่อเติมองค์เจดีย์และก่อทับซ้อน ๆ กันหลายครั้งหลายสมัย

ตำนานการสร้างเจดีย์ชเวดากองเล่ากันว่า ในสมัยพุทธกาล มีพ่อค้าหนุ่มสองพี่น้องจากเมืองโอ๊กกะละ บางข้อมูลกล่าวว่าเป็นเมืองบัลช (ปัจจุบันอยู่ทางเหนือของประเทศอัฟกานิสถาน) นามว่า “ตปุสสะ” และ “ภัลลิกะ” ทั้งสองได้เดินทางไปยังอินเดีย และได้พบกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภายหลังการตรัสรู้สำเร็จโพธิญาณ ทั้งสองบังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธองค์ยิ่งนัก พระพุทธเจ้าจึงทรงประทานเส้นพระเกศา (เส้นผม) ให้แปดเส้น ทั้งสองพ่อค้าจึงนำเส้นพระเกศานั้นไปยังเมืองโอ๊กกะละ (บางข้อมูลระบุว่า เป็นเมืองในดินแดนของพม่า) และได้พบพานกับกษัตริย์โอ๊กาลัย จึงได้นำเส้นพระเกศานั้นไปประดิษฐาน ณ เนินเขาเสนคุตะระ และเมื่อทรงเปิดผอบที่บรรจุเส้นพระเกศาของพระพุทธองค์นั้น ก็บังเกิดปาฏิหาริย์ด้วยแสงสว่างอันเรืองรองเจิดจ้า

ในบันทึกทางประวัติศาสตร์พม่า ได้กล่าวถึงความเลื่อมใสศรัทธาของกษัตริย์มอญ และพม่าหลายพระองค์ ที่เดินทางมาสักการะบูชาและบูรณะต่อเติมองค์เจดีย์ชเวดากอง ในสมัยพระเจ้าบะเยงนอง (บุเรงนอง) ทรงเสด็จมาสักการะพระเจดีย์หลายครั้ง ปีค.ศ. ๑๗๖๘ เกิดเหตุแผ่นดินไหวสร้างความเสียหายแก่องค์เจดีย์ชเวดากอง ทำให้ในสมัยราชวงศ์คองบอง พระเจ้ามังระ จึงทรงบูรณปฏิสังขรณ์และทรงเสริมต่อเติมเจดีย์ให้สูงขึ้นเป็น ๙๙ เมตร ปีค.ศ. ๑๘๗๑ พระเจ้ามินดง ทรงเสริมยอดฉัตรด้านบนเพิ่มขึ้น จนกระทั่งเมื่อค.ศ. ๑๙๓๐ เกิดแผ่นดินไหวใหญ่ขึ้นอีกครั้ง ยอดฉัตรหักล้มลงมา ทำให้มีการบูรณะขึ้นใหม่ให้สมบูรณ์ดังเดิม โดยในครั้งนี้นำจากรัฐบาลพม่าและประชาชนช่วยกันบริจาคยกฉัตรขึ้นมาใหม่อีกครั้งดังที่ปรากฏเห็นอยู่ในปัจจุบัน

กล่าวกันว่า บนยอดสุดของเจดีย์ชเวดากอง ประดับเพชรจำนวน ๕,๔๔๘ เม็ด ชั้นข้างบนสุดมีเพชรเม็ดใหญ่อยู่ ๗๖ กะรัต และทับทิม ไพลิน บุษราคัมอีก ๒,๓๑๗ เม็ด มีมรกตขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง เพื่อรับลำแสงแรกยามพระอาทิตย์ขึ้น และลำแสงสุดท้ายของพระอาทิตย์ยามตะวันลับขอบฟ้า

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของเจดีย์ชเวดากอง เป็นแบบอย่างศิลปะมอญ-พม่า มีความพิเศษที่แตกต่างไปจากเจดีย์แบบมอญอื่น ๆ เพราะบริเวณฐานชั้นล่างเป็นการสร้างอยู่ในผังสี่เหลี่ยมเพิ่มมุม แต่ฐานชั้นบนเป็นแบบผังแปดเหลี่ยมเพิ่มมุม ความแตกต่างของฐานทั้งสองชั้น ถือเป็นลักษณะพิเศษของเจดีย์ชเวดากองโดยเฉพาะ แพนผังขององค์เจดีย์เป็นแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ทิศ ทุก ๆ ทิศล้วนมุ่งสู่องค์เจดีย์ กล่าวกันว่า องค์เจดีย์ประธานหุ้มด้วยแผ่นทองคำมากถึง ๘,๖๘๘ แผ่น บริเวณรอบฐานเจดีย์สร้างเจดีย์บริวารขนาดย่อมเป็นเจดีย์รายทั้ง ๘ ทิศ รวมเจดีย์ทั้งหมด ๖๔ องค์

ลานด้านนอกที่ล้อมรอบเจดีย์ชเวดากอง ประกอบไปด้วย มณฑป และวิหารทรงสี่เหลี่ยม หลังคาทรงปราสาท หรือ “ปัยตัตต์” อันเป็นสถาปัตยกรรมแบบพม่าที่สร้างขึ้นในสมัยหลัง รวมไปถึงพระพุทธรูปแบบพม่าจำนวนมาก ซึ่งหล่อสร้างขึ้นถวายเป็นพุทธบูชา

ตามความเชื่อล้านนาไทย เชื่อว่าผู้เกิดปีมะเมีย ควรไปกราบไหว้สักการะสักครั้งในชีวิต และในประเทศไทยได้มีการจำลองเจดีย์ชเวดากองไว้หลาย ๆ ที่ เช่น วัดพระบรมธาตุ จว.ตาก เป็นต้น

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

